

De Uil en de Mandarijn

Fred van Klaveren

Het moet direct gezegd: dit is geen fabel van Jean de La Fontaine, maar wel een wonderlijk verhaal

Op 28 september van 2013 werd een in Ankeveen aangetroffen bosuil binnengebracht bij het Vogelhospitaal in Naarden. Het dier had een verwonding aan zijn oog en moest herstellen en aansterken. Dat gebeurde en in december was het tijd de vogel, een mannetje, weer de vrijheid te geven. Zoals gebruikelijk krijgen wilde vogels die worden losgelaten eerst een ring van het Vogeltrekstation om de poot. Zo kunnen ze worden gevolgd, doordat ze worden teruggevangen of gevonden. Op 18 december hebben Engbert van Oort en ik de bosuil losgelaten op Gooilust. De 's-Gravelandse buitenplaatsen bieden rust en ruimte en voldoende voedsel voor bosuilen, dus dat leek een geschikt en veilig gebied. Na het loslaten vloog de vogel meteen in een van de vele coniferen en was toen aan het oog onttrokken, maar niet voor lang.

Tijdens een wandeling op 12 maart 2014 zagen Yolande Bosman en ik op Gooilust een bosuil zitten in een boomholte (zie foto). Traag zakte de bosuil steeds verder naar beneden, want als hij ons niet zag, dan zagen wij hem ook niet. Dacht-ie; mooi bleven de lichte strepen op zijn kop zichtbaar. Opvallend was dat het gat erg nauw was, om een bosuil door te laten.

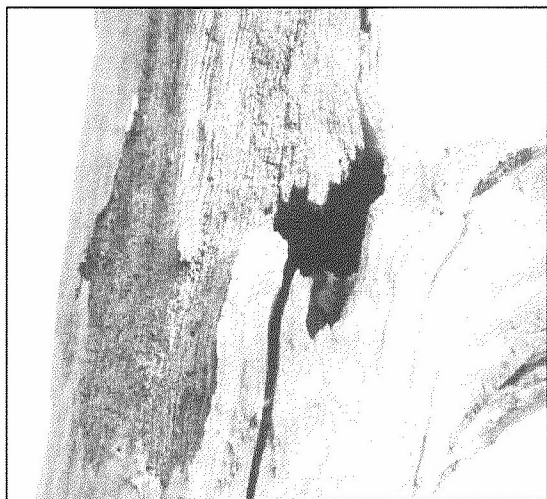

Foto: Fred van Klaveren

Op 15 maart hoorde en voelde ik, terwijl ik in de tuin werkte, een boom omvallen op Gooilust. Omdat het mooi weer was en druk met wandelaars snelde ik direct naar de plek des onheils. Daar aangekomen vonden we geen

ongelukkige wandelaar. De boom, waarin de bosuil op 12 maart nog rustig zat, was afgebroken en lag in grote stukken op de grond. Onder de boom bevond zich het arme beest. Door de nauwe opening had hij niet tijdig de holte kunnen verlaten en dat was hem noodlottig geworden. Het was verdrietig en tegelijk interessant om zo'n imposante vogel, nog slap en warm in je handen te hebben. Daardoor viel me een ring op aan zijn kortbevederde poten. Engbert bracht direct uitkomst: het was 'onze' uil, die we drie maanden eerder hadden losgelaten. Met alle egards en een erbij gevonden losse slagpen heb ik het mooie beest onder een grote boom begraven.

In de holte, nu meer een ruïne, lag een ei. De uil was dood, het ei was heel! Een eendenei zag ik meteen, maar erg klein. Een eendenei in een boomholte; dat zou van een mandarijneend kunnen zijn. Mandarijneenden waren al vaker op Gooilust gezien en kunnen hun eieren wel tot 13 meter boven de grond in een boomholte leggen (Boyer et al. 1993). De laatste mandarijneend bij Gooilust is op 28 december 2011 waargenomen (Beresteijn, Ton Holsink; waarneming.nl). Overige mandarijneenden werden vooral ten noorden van Gooilust gezien (Hilverbeek, Boekesteijn enz). Opgemeten was het ei 49,5 x 36,5 mm en geelbruin of bruingeel van kleur. Dick Jonkers gaf uitsluitel. Van hem kreeg ik een mooi boekje in handen van Harrison (1975). Daarin werden de maten van de mandarijneend aangegeven; 48,8 x 36,3 mm. Later bleek dat Harrison deze uitgave heruitgegeven heeft in 1977. Hierin geeft hij de ongewijzigde maten op. De kleur beschrijft hij als cremeachtig-bruin. Voor de volledigheid: eieren van bosuilen zijn wit en gemiddeld 47,7 x 38,7 mm (Mebs 1987, Mooij 1982). Voorlopig houd ik het erop dat de bosuil wanhopig heeft geprobeerd het ei van de mandarijn uit te broeden.

Daags na de gebeurtenis belde de boswachter mij op. Hij was op mijn aanwijzing wezen kijken en vond tussen de struikjes bij de omgevallen boom vele slagpen van een bosuil. Afgebeten door een roofdier. Ook de veer die ik mee had begraven hoorde daartoe. Het betrof een andere bosuil, maar wat had zich hier in hemelsnaam afgespeeld? Een holle boom, twee uilen en een mandarijn. Een raadsel of toch een fabel?

Geraadpleegde literatuur en bron

Boyer, T. & J. Gooders 1993. Eenden. Met karakteristieke beschrijvingen van 52 soorten. Thieme, Baarn.

Harrison, C. 1975. Jungvögel, Eier und Nester. Verlag Paul Parey, Hamburg/Berlin.

Harrison, C. 1977. Elseviers broedvogelgids. Nesten, eieren en jongen van alle in Europa,

Noord-Afrika en het Midden-Oosten broedende vogels. Elsevier, -Amsterdam/Brussel.

Mebs, T. 1987. Uilen van Europa. Thieme & Cie. , Zutphen.

Mooij, J.H. 1982. De Bosuil. Kosmos , Utrecht/Antwerpen.

www.waarneming.nl.

Een middagje Eempolderen

Sytze Poelstra

Het is 26 februari, een dag in een lenteachtige winter. Bloeiend speenkruid en klein hoeftblad zijn al gesignaleerd en heggenmus, zanglijster en groenling laten volop van zich horen ! Hoog tijd voor een uitstapje naar de Eempolders. Zouden er al grutto's zijn?

Vanaf de noordkop van de Meentweg direct het fietspad op, de polder in. Na een paar honderd meter komen mij al twee raven tegemoet vliegen; een warm welkom, ik ben dol op deze indrukwekkende vogels ! Ze vliegen linea recta door in de richting van het Valse Bos.

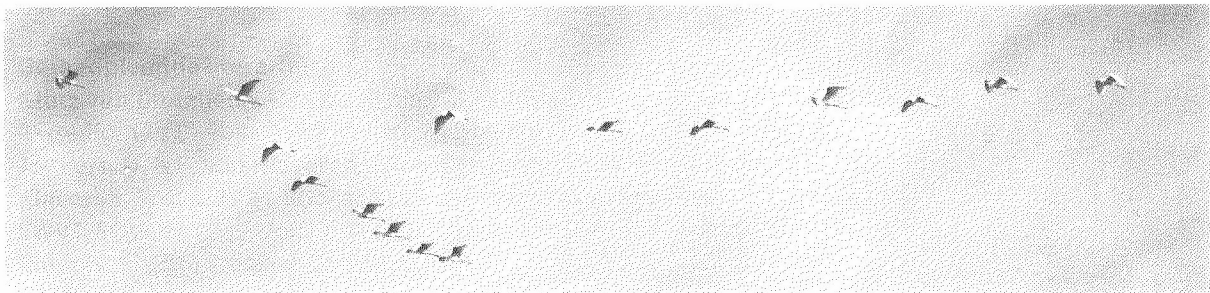
Bij de Noord Ervenweg linksaf en even terugkijken in de Oostermeent. Een fraai groepje kolganzen en twee grote zilverreigers laten zich daar zien. Vervolgens langs diezelfde weg, maar nu in zuidelijke richting, waar links een weiland deels onder water staat. Hier drijven slob- en berg-eenden en foerageren enkele scholeksters en tureluurs. Lenteboden!

Wat verderop zorgen groepen ganzen van diverse pluimage voor een meer winterse aanblik en er zijn nogal wat grote zilverreigers, die hier hun winterverblijf hebben. Tot aan de kruisende Volkersweg worden er al een twintig van die witte knapen gespot. In het meestal nogal saaie poldergebied tussen deze weg en de Eemnesservaart foerageert een groep ganzen, met daartussen en er omheen volop grote zilverreigers, zodat er die middag in totaal wel 47 exemplaren kunnen worden genoteerd!

Voordat ik zover ben hebben grote groepen ganzen de aandacht op zich gevestigd. Vooral de brandgans is massaal aanwezig. Daartussen kleine

aantallen kolganzen, die overigens ook graag aparte losse groepjes vormen. Zij houden zich op net buiten de dikwijls als een zeer compacte eenheid grazende brandganzen. Er moet flink gegeten worden voordat de vogels richting de broedgebieden vertrekken.

Tussen al die brandganzen valt echter een afwijkend gekleurde vogel op, iets forser met een helderwitte kop en hals, grijsachtige vlekken rond de borst en een grijswitte buik. De bovenzijde en vleugels zijn donkergrijs gekleurd en snavel en poten hebben eveneens een diepgrijze tint, de snavel het donkerst. Voor zover ik kan zien is de vogel niet geringd. Ik heb al wel een vermoeden omtrent de soort en word daarin bevestigd bij het thuis doornemen van een aantal vogelgidsen. Inderdaad, het is een juveniele sneeuwgangs, witte fase. De juvenielen van de zogenaamde 'blauwe' gans zien er heel anders uit. De afbeelding van de jonge sneeuwgangs in de ANWB Vogelgids van Europa komt er heel dicht bij, maar 'mijn' vogel heeft een veel wittere kop en hals en is ook verder contrastrijker getekend. Dat blijkt ook wel als er zo'n vervelend vliegtuigje over komt en de hele ganzenmeute de lucht in gaat; zelfs dan is deze sneeuwgangs in de grote groep betrekkelijk eenvoudig terug te vinden.

Grote zilverreigers. Foto: Hans van Oosterhout